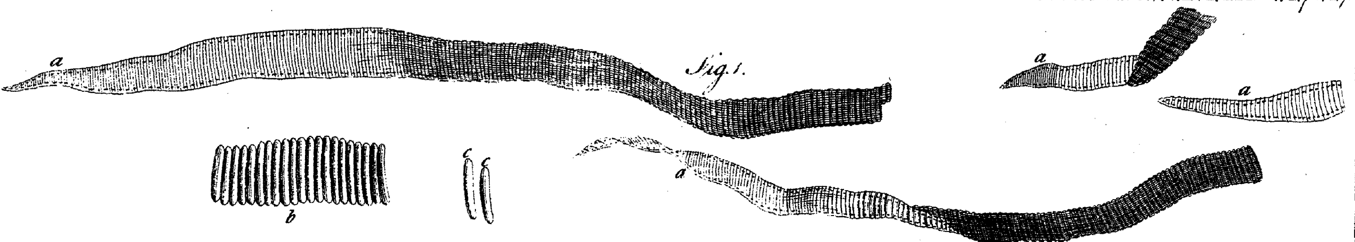
XVII. *Obſervationes de* Aſcaridibus *&* Cucurbitinis, *& potiſſimum de* Taenia, *tam humana quam leporina.*

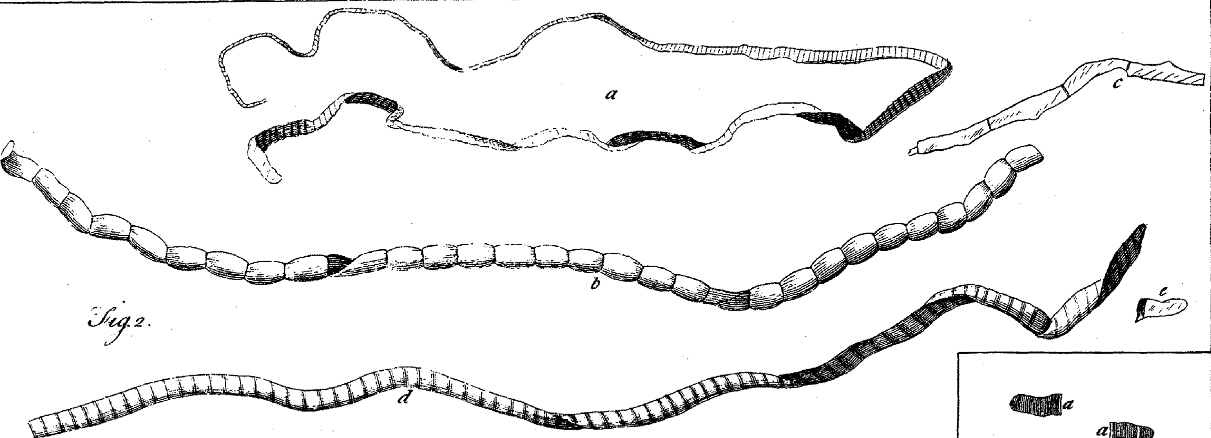
Read May 15, 1766.

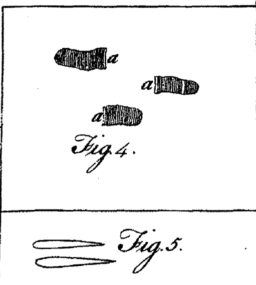
SI omnes pervolvantur auctores, qui de vermibus corporis humani tractaverunt; vix de plerisque, ſcilicet de taenia, aſcaridibus & cucurbitinis, aliquid certe inde intelligitur. Non enim concipitur an taenia ex aſcaridibus, juxta Couletum, vel ex cucurbitinis, juxta pleroſque, agglutinatis & concatenatis conſtet; num potius ſit vermis ſuae & ſingularis ſpeciei, iſque vel ſolitarius, vel multiplex; tuncque an cucurbitini non ſint totidem taeniae annuli ſingulares, ab ea ſeparati, vel alia vermiculorum ſpecies; praeter quas, aliae reſtant difficultates non leviores, unde, exempli gratia, originem ducant, imo quinam ſit ſingulorum character naturalis, aut figura externa, quod poſtremum dubium vel a deſcriptionibus, figuriſve erroneis, vel a varietate naturali ipſorum vermium pendet.

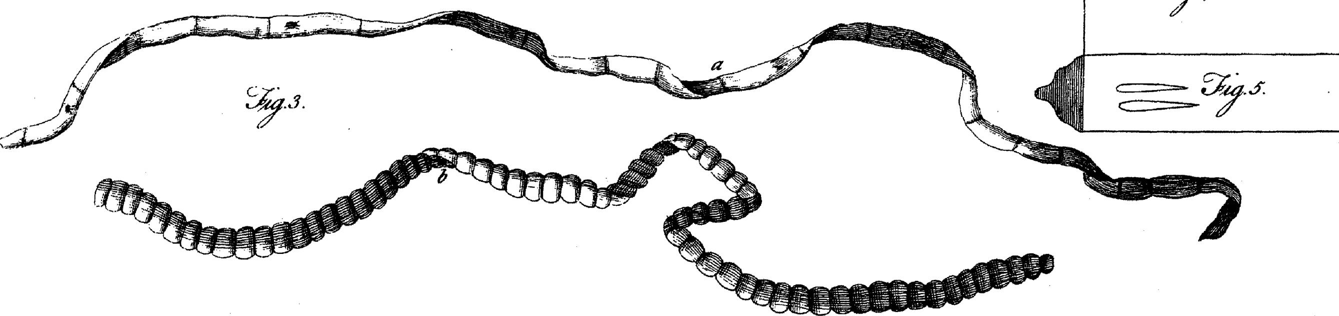
Quae, ut dilucidentur, miſſis fabulis, & opinionum commentis, neceſſe eſt horum animalculorum deſcriptionem unice a natura depromere, & ſuper iis obſervata multiplicare; unde tandem eorum doctrina nitebit.

Cūm mihi, quod non multis contigit, omnes vermium corporis humani ſpecies, vel ſaltem taeniarum fruſtula videre licuerit, & praeſertim cum e leporis inteſtinis taeniarum binarum extremitates obtinuerim, inde occaſione fruor ſingulari nonnulla de hiſce vermium ſpeciebus exhibendi, quæ ad taeniae hiſtoriam naturalem

J. Mynde sc.

naturalem maxime facere poſſunt. Haec fruſtula, ut in icone delineata ſunt, in ſpiritu vini conſervo, curioſiſque oſtendere poſſum.

In iis deſcribendis, figurarum ordinem ſequar. Hae figurae continent eorum fruſtulorum delineationes accuratiſſimas, partium magnitudine, aliquantum tamen a ſpiritu vini contracta, figura & proportione obſervatis, ita ut in deſcriptionibus brevior eſſe poſſim.

Tab. VI. Fig. 1. exhibet quatuor extremitates (*aaaa*) taeniarum in leporis inteſtinis, 23 Novembris, 1757, repertarum; fruſtulum intermedium *b*, cujusſim ilia alia etiam habeo; ſegmenta duo *cc*, a corpore intermedio ſeparata.

Quaelibet harum extremitatum acuta nullum capitis veſtigium praebet.

Earum ſegmenta, quo extremitati proximiora ſunt, eo minus lata & longa ſunt, ita ut non videantur niſi ut lineae circulares, & ultimum ſegmentum quaſi punctum appareat.

Singulis extremitatum ſegmentis diaphanis, duo puncta opaca, ab unoquoque latere unum, ibidem ſpeciem lineae, duplicis, vix niſi ad claram lucem perceptibilis, formantia, hocque ad longitudinem aliquot pollicum uſque.

In fruſtulis intermediis *b*, talia non ſunt puncta.

Fruſtulorum intermediorum ſegmenta, utroque extremo obtuſa, albida, diaphana, nihil aliud regulare exhibent, ſed aliis una, aliis duae lineae obſcuriores, aliaeque ſubtiliores, aliis aliquot puncta opaca inſunt.

Segmentorum ſpatia intermedia, magis diaphana ſunt quam ſegmenta ipſa, quae, non niſi cujuſdam ſpecie glutinis adunata, facillime ſeparantur.

2 Fig.

Fig. 2. exhibet frustula taeniae, quae, assumpto, vesperi, mercurii dulcis cum saccharo triti scrupulo uno, expulit postridie pulvis purgans, mulieri nostrati exhibitus. Superior portio *a*, extremum lineare exhibet. Mediae portionis *b* segmenta triplo, alterius *c* circiter quadruplo longiora sunt quam inferiores *d*, ita ut haec videatur uni extremitatum propinquior.

In annulo, seu segmento separato *e*, species sulci seu hiatus longitudinalis ab uno extremo est, qua parte alteri jungebatur.

Fig. 3. duo alia repraesentat, alterius taeniae, a praecedenti non multum diversae, frustula; quorum superioris *a* segmenta sunt tenuiora, laeviora, fere quadruplo longiora quam inferioris *b*, cujus annuli magis longi quam lati, asperiores, speciem verrucarum, aut mammillarum, alias in lateribus, alias in parte plana, exhibent.

Vasculum, specie fili caerulei, aut purpurei, quod in medio longitudinis ab uno ad aliud extremum per taeniam decurrere dicitur, non datur in hisce taeniis; sed apparentia velut vasculosa obscurior in quolibet annulo conspicitur.

Fig. 4. exhibet vermes cucurbitinos, ita ab Hippocrate, ob quamdam, ipsi visam, sed minime realem, cum seminis cucumerini aut cucurbitini similitudinem; horum extremum latus *a*, seu basis, speciem sulci seu hiatus habet.

Haec species magnam affinitatem habet cum segmentis taeniae separatis, ut videre est comparando in Fig. 2. litt. *e*.

Tales habeo quamplurimos, ut a juveni jamdudum excernuntur.

Fig.

Fig. 5. ascarides repraesentat, quales vidi innumeros. Hic vermis, circiter dimidium pollicem longus, corpore donatus est terete & laevi, opaco, candido, in duo extrema desinente, quorum aliud tenuius quam medium corpus, obtusum, substantiae candidae, opacae; aliud sensim magis acuminatum & tandem capillare, pellucidum, excolor.

His observatis, nonnullae animadversiones sequentur.

Primo nil ascaridibus cum taenia aut cucurbitinis commune videtur; sed singularis vermium species censendi sunt.

Qui vero ascarides Couleto audiunt, ii sunt, aliorum cucurbitini; quorum excretio, ut taeniae signum, ab omnibus habetur. Inde vel ex hisce coalitis formari taeniam, quae communior sententia est, vel eos non nisi taeniae segmenta separata esse, apparet.

Prior opinio, maxime speciosa, ipso figurarum intuitu evanescit. 1. Enim ipse ordo & diversitas annulorum, & praesertim exilitas annulorum extremitatis, *a* (Fig. 2.) formationem ex cucurbitinis concatenatis renuit; hos itaque potius non veros vermes, sed taeniae annulos separatos arguit. 2. Comparatio taeniae leporinae hoc valde confirmat. In ea omnes annuli sunt longitudinales; atque cum sulcus *a* cucurbitinorum pro eorum ore accipiatur, repugnat segmenta Taeniae leporinae fuisse vermes, cucurbitinis nostris affines, quorum os tota longitudine decurreret. 3. Puncta illa, in segmentis extremitatum taeniae leporinae, eorum mechanismum testantur diversum quam segmentorum intermediorum, in quibus talia puncta non cernuntur, ita ut non eadem sit eorum fabrica originalis, nec per

consequens communis origo a consimili verme. 4. Divisio annularis in aliis vermium speciebus visa est; nec a tali concatenatione hos ortos suspicatum est, nec per consequens taeniam oriri suspiciendum; actuum Edinburg. Vol. II. prostat exemplum vermis rotundi pariter annularis. Linnaei (in Faunâ Suec.) taenia articulata teres, aliud est similis constructionis exemplum. Haec, aliaque, non ab insueta naturae lege, qualis plurium animalium redactio in unum esset, sed naturalem esse constructionem testantur.

De taeniae capite bipartiuntur auctores. Jam celebris Tulpius (1) reprobravit taeniae descriptoribus, quod eam semper mutilam & tantum capite tenus descripserint. Caput alii etiam agnoverunt, ut Andry (2), Raulin (3), Thomas (4); caput Andryanum, speciem porri aut verrucae; Tulpianum velut caput colubrinum; Raulinum specie rostri, cum duobus punctis nigris ad duo latera; Thomas, ut punctum nigrum, quale in quorumdam fructuum insectis apparet.

Quoad Tulpium, notandum quod non propria autopsia, sed aliorum medicorum testimonio, & sculptoris delineatione id admittat.

Tot diversitates in capite pingendo & describendo, an non ejus realitatem minus certam faciunt? an non praeoccupatio potuit dilaceratae forsan extremitatis appendices, specie rostri aut capitis, figurare? maxime quum Raulin & Thomas, nonnisi microscopio adjuti,

(1) Obs. Med. lib. ii. cap. 42.
(2) Gen. des vers.
(3) Maladies par les variations de l'air.
(4) Journal de Medecine, Juillet, 1765.

caput

caput depinxerint, quum Tulpii, & Andry, ſumme diverſa capita videantur oculis nudis conſpecta fuiſſe.

Alii obſervatores, inter quos ego, nil capiti ſimile vidimus; truncatum forte potuit eſſe ab extremo, quale in Fig. 2. Fateor tamen leporis taeniarum extremitatibus quatuor deficiens caput mihi perſuadere has taenias dicto organo deſtitutas fuiſſe viſibili, quum videatur iis extremis nihil truncati fuiſſe. Revera hae taeniae dilaceratae erant in partibus intermediis, quod domeſtici incautela & initio corruptionis viſcerum contingere potuit, quum is lepus jam a decem diebus aſſervatus fuerit. Sed extremitates viſae ſunt ſanae & integrae, nec capitis, vel etiam ſeparati, veſtigium reperire potuimus. Accedit quod Linnaeus, de taenia inteſtinorum agens (1), referat ſe taeniam inveniſſe in ochra acidulari Jaernenſi; unde concludit, ex ovis vermium, una cum aqua hauſtis, tales & alios vermes in corpus pervenire; nec de capite mentionem facit hic egregius hiſtoriae naturalis ſcrutator. Haec rem indeciſam faciunt, novaque requirunt exactiora obſervata.

Alia quaeſtio eſt num ſolitaria ſit taenia, vel multiplex? Quatuor extremitates (Fig. 1.) arguunt duas ſaltem fuiſſe in lepore. Duae pariter repertae ſunt in fele, altera in ſtomacho, altera in duodeno (2); Tulpius (l. c.) ter integram a muliere quadam excretam aſſerit.

Alia diſcuſſio eſt num multiplices ſint taeniarum ſpecies? alia annulis longis, ut depinxit Coulet; alia brevioribus, ut Tulpius; alia articulis

(1) Syſt. Nat. Obſ. in R. Anim.

(2) Mem. de l'Acad. R. des Sciences de Paris, Vol. 17. pag. 484. Edit. d'Amſterdam.

verſus extrema exilibus, in medio longioribus, quales taenia Hippocratis & Andry; quales videntur fuiſſe taeniae hic depictae, tam humanae quam leporinae. An forte duae priores ſpecies ſtabilitae ſunt, ſecundum fruſtula, quae prodiderunt, extrema aliis, aliis media? quod probabile videtur. An non etiam aliae aliis latiores, quod a diverſitate pabuli nutritii pendere poſſet? & hoc veriſimile videtur. Interim leporinae & humanae taeniae diverſitas ſpecies diverſas oſtendit.

Unde tandem originem ducunt taeniae? Certe, ut jam ex Linnaeo deduxi, tam taeniae, quam alii vermes inteſtinales, videntur ex ſimilium vermium ovis, cum aqua aut edulibus deglutitis in inteſtina pervenire, ubi proprium alimentum nacti creſcunt & vigent, probabiliterque ſpeciem propagant. Quae ovulorum taeniae deglutitio haud difficilis videtur, conſiderando taeniam ex praedictis auctoribus reperiundam eſſe in ovibus, canibus, tinca piſce, fele, lepore, atque in ipſa ochra; ex quibus facilis communicatio, ſeu per aquam, ſeu per alimenta, quibus depoſita ſint ova, deducitur.

Ut veri limites non excedam, his ſuperſtare congruum duxi, donec plura horum vermium, praeſertim integrorum, obſervata omnibus difficultatibus ſatis faciant.

Haec interim, quantumvis mediocria, ſperans aliquantum lucis huic materiae afferre poſſe, perilluſtri Regiæ Scientiarum Societati offert ſubmittitque,

Joannes Philippus de Limbourg, M. D.
Et Regiae Scientiarum Societatis
Monſpelienſis Correſpondens.

XVIII. *An*